

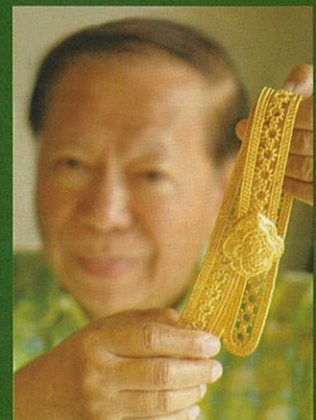

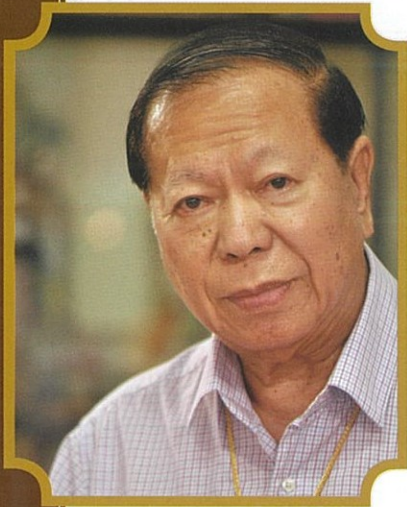

ทำนอง รุ่งสีทอง

ผู้สร้างทำนองแห่งทองโบราณที่พานทอง

“งานพวกนี้ทำยากมากแต่เราก็อยากสืบสานเพื่อฝากไว้กับแผ่นดินของเรา ไม่อยากให้มันสูญหายไป แต่ถึงจะทำมาขนาดไหน ผมก็ถือว่ายังไม่ถึงจุดสูงสุด นึกอยู่ตลอดว่าเราต้องพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ไม่อยากย่อท้ออยู่กับที่ ต้องคิดงานใหม่ๆ ให้เป็นที่สนใจเพื่อให้งานของเราต่อยอดไปเรื่อยๆ...”

ทำนอง รุ่งสีทอง

ครูช่างเครื่องทองโบราณพานทอง

ชื่อ-สกุล
วัน เดือน ปีเกิด
สถานที่เกิด

นายทำนอง รุ่งสีทอง
๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓
ตลาดเก่า ตำบลพานทอง
อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี

การศึกษา
ที่อยู่/ที่ทำงาน

มัธยมศึกษาปีที่ ๑
ร้านทองรุ่งสีทอง (แม่เกี้ยว)
เลขที่ ๖๔ หมู่ ๗ ตำบลพานทอง
อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี

โทรศัพท์

๐๓๘ ๕๕๑ ๐๖๙, ๐๓๘ ๕๕๑ ๕๐๙,
๐๘๑ ๖๕๙ ๔๙๒๕

โทรสาร

๐๓๘ ๗๕๐ ๑๒๕

อีเมล

adsampuan@gmail.com

บิดา

นายชินเทลิ้น รุ่งสีทอง

มารดา

นางเกี้ยว รุ่งสีทอง

ครอบครัว

สมรสกับนางบังอร รุ่งสีทอง
มีบุตรชาย ๒ คน ได้แก่
๑. นายเอกวัฒน์ รุ่งสีทอง
๒. นายปิยณัฐ รุ่งสีทอง

ผลงาน รางวัล และเกียรติประวัติ

- “คนดีศรีเมืองชล” สาขาอุตสาหกรรม (ช่างทอง) ปีพ.ศ. ๒๕๓๗ จากจังหวัดชลบุรี
- เกียรติบัตรผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม สาขาทัศนศิลป์ ด้านศิลปหัตถกรรม (ช่างทอง) ปีพ.ศ. ๒๕๓๘ จากศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี
- เกียรติบัตรในฐานะผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ และสืบสานงานช่างฝีมือพื้นบ้าน ตามโครงการภูมิบ้านภูมิเมือง ภูมิปัญญางานช่างฝีมือพื้นบ้าน จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๓๙

ชีวิตและผลงาน

ทองโบราณชาวพานทองของจังหวัดชลบุรีมีชื่อเสียงเป็นที่เลื่องลือมายาวนาน ในแง่ความงดงามละเอียดประณีตไม่เหมือนใคร ทำให้ได้รับความนิยมยกย่องอย่างแพร่หลายมาร่วมศตวรรษ กลายเป็นความภาคภูมิใจของท้องถิ่นจนปรากฏอยู่ในคำขวัญของเมืองพานทองว่า

“เมืองอิฐแกร่ง แหล่งเกษตร เขตอุตสาหกรรม
คุณธรรมหมอพระ ศิลปะช่างทอง”

ครูทำนอง รุ่งสีทอง แห่งร้านรุ่งสีทองหรือร้านทองแม่เกี้ยวในย่านตลาดเก่า ตำบลพานทอง อำเภอพานทอง เป็นช่างทำทองผู้รับสืบทอดงานศิลปะเครื่องทองโบราณมาจากบรรพบุรุษบิดามารดาชาวจีนโพ้นทะเลที่อพยพครอบครัวมาขึ้นฝั่งที่แปดริ้ว และได้ฝึกปรี๊ดเป็นลูกมือกับร้านทำทอง “แม่ยิ้ม” ที่มีชื่อเสียงในยุคนั้น ต่อมาเมื่ออำเภอพานทองเจริญเติบโตขึ้นจนเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและการคมนาคมทางน้ำของจังหวัดชลบุรี ครอบครัวรุ่งสีทองมองเห็นโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพจึงย้ายถิ่นจากจังหวัดฉะเชิงเทรามาปักหลักตั้งรกรากทำทองโบราณที่พานทองอย่างถาวรตั้งแต่ช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ และได้สืบทอดวิชาช่างการทำทองโบราณมาจนถึงรุ่นที่สองของตระกูลแล้ว

สร้อยข้อมือลายลูกมั่งวง
ทรงเครื่อง
A bracelet in
ornate gong pattern.

ครุศิลป์ของแผ่นดิน... เครื่องทอง

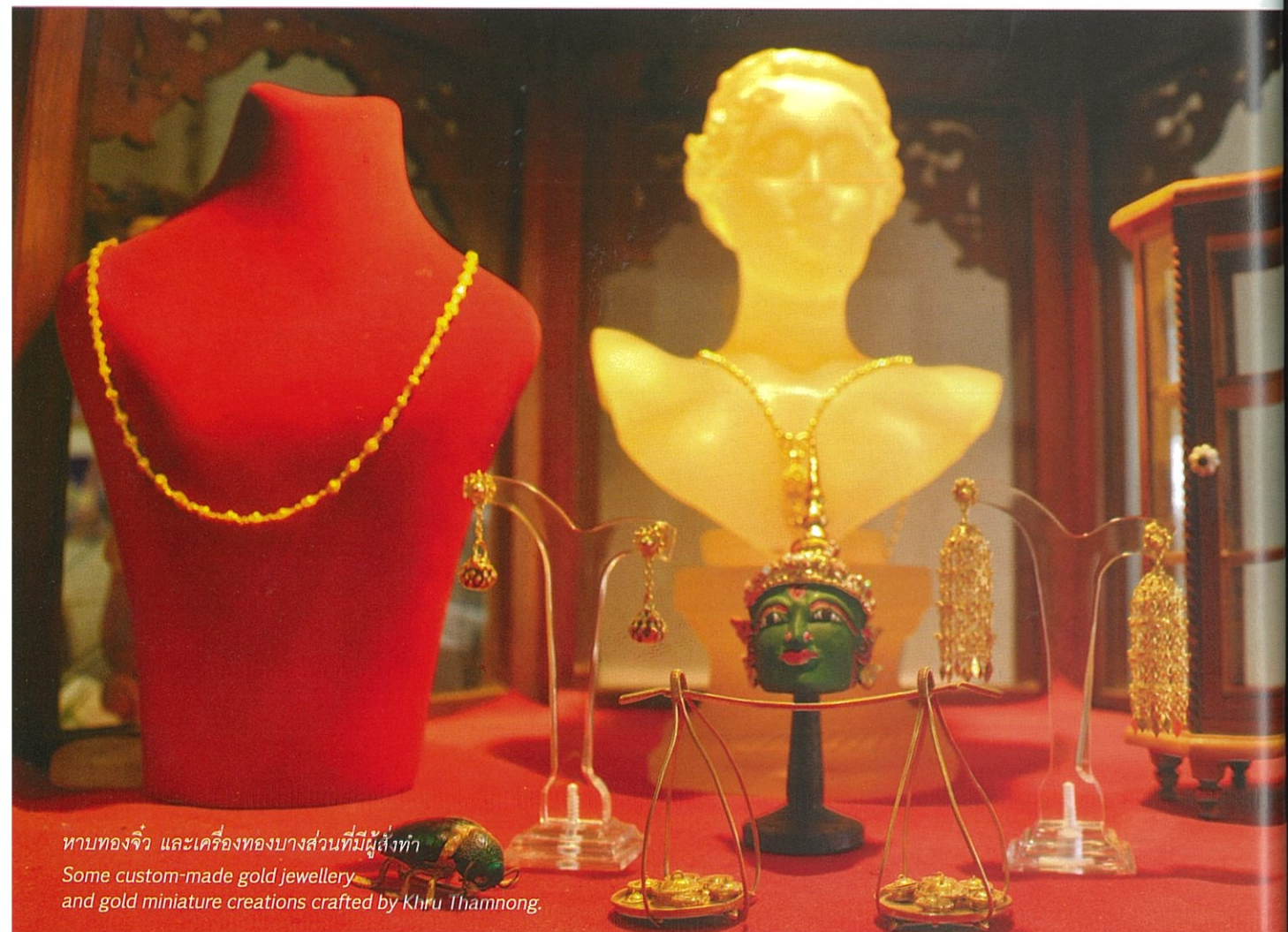
ครุทำนอง รุ่งสีทอง ได้รับการถ่ายทอดวิชาช่างทองจากบิดาร่วมกับพี่น้องทั้ง ๗ คนตั้งแต่อายุเพียง ๑๒ ขวบ แม้ระยะแรกจะยังไม่ชอบงานทางด้านนี้นัก แต่ด้วยสายเลือดลูกช่างทองที่ฝังแน่นอยู่ในตัวเมื่อเติบโตเป็นหนุ่มจึงมีใจรักผูกพันกับงานช่างทองจนหันเหมาฝึกฝนสนใจในวิชาช่างทำทองเป็นหลัก และยุติการศึกษาในระบบโรงเรียนเพียงแค่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ แต่ถึงแม้จะเรียนหนังสือไม่สูงนักฝีมือช่างทองของเด็กหนุ่มชื่อ “ทำนอง รุ่งสีทอง” ก็ฉายแววโดดเด่นจนช่างทองซินเหลียนผู้เป็นบิดาได้ถ่ายทอดวิชาทำทองส่งผ่านลูกชายคนนี้ทุกกระบวนยุทธ์ โดยเฉพาะการเน้นให้พิถีพิถันใส่ใจในรายละเอียดทุกขั้นตอนของการสร้างสรรค์ผลงานเครื่องทองโบราณทุกชิ้น ตั้งแต่การให้ความสำคัญกับคุณภาพเนื้อทองเป็นพิเศษ การถอดแบบ

ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมสะท้อนภูมิปัญญาบรรพบุรุษการรักษาขนบวิธีทำทองแบบโบราณในฐานะงานศิลปะขั้นสูงด้วยมือทุกขั้นตอน ตลอดจนองค์ความรู้เคล็ดวิชาที่จะส่งผ่านสู่คนรุ่นหลัง เพื่ออนุรักษ์สืบสานฝีมือทำทองโบราณตระกูลช่างรุ่งสีทองให้คงอยู่ตลอดไป

และในบรรดาพี่น้องร่วมสายโลหิตที่เป็นทายาทของช่างทองซินเหลียน รุ่งสีทอง นั้น ปัจจุบันเหลือเพียงครุทำนองเพียงคนเดียวที่ยังคงมุ่งมั่นทำงานฝีมือในฐานะ “ช่างทอง” ต่อไป ขณะที่คนอื่นๆ ได้เปลี่ยนแปลงลักษณะอาชีพไปตามสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม กลายเป็นเจ้าของ “ร้านทอง” ที่จำหน่ายทองรูปพรรณทั่วไปพร้อมกับยุติบทบาทของช่างทองโบราณอย่างถาวร

“เป็นช่างทองนี้ไม่รวยหรอกครับไม่เหมือนร้านขายทอง เพราะงานช่างทองกว่าจะได้แต่ละชิ้นต้องใช้เวลานาน ต้องอดทน มีมานะ จึงจะได้ผลงานที่ละเอียดสวยงามตามที่ตั้งใจ ยิ่งงานละเอียดเท่าไรยิ่งทำได้ช้าลงเท่านั้น ขณะที่ร้านขายทองไม่ต้องทำอะไรมากเพียงแค่เป็นเจ้าแก๊งซื้อมาขายไป ยิ่งขายออกเร็วยิ่งมีเงินหมุนเวียนเยอะ แต่พวกเราก็ภูมิใจที่ได้สร้างงานสวยๆ ออกมา อาจจะไม่รวย แต่ก็มีความสุข”

ทาบทองจิว และเครื่องทองบางส่วนที่มีผู้สั่งทำ
Some custom-made gold jewellery
and gold miniature creations crafted by Khru. Thamnong.

❖ การสร้างสรรค์และงานชิ้นเอก ❖

ลักษณะเด่นของเครื่องทองแห่งอำเภอบางทองคือเป็นงานประดิษฐ์ด้วยมือ มีลวดลายละเอียดอ่อนสวยงามในแบบงานทองยุคต้นรัตนโกสินทร์ที่ยังสามารถรักษาสีบทอดกันมาได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีลวดลายเด่นๆ ที่มีชื่อเรียกเฉพาะตัวตามลักษณะชิ้นงานที่ออกแบบขึ้นโดยได้รับแรงบันดาลใจจากความงามของธรรมชาติและวิถีวัฒนธรรมความเป็นไทย อาทิ ลายกำมุก ลายไขปลา ลายประคำ ลายข้าวหลามตัด ลายลูกช้อน ลายผักแค ลายลูกสน ลายดอกพิกุล และลายสุโขทัย เป็นต้น

ทองรูปพรรณของร้านรุ่งสีทองในยุคแรกตั้งแต่สมัยช่างทองจีนเหลือนั้นเป็นทองโบราณทั้งหมดกระทั่งถึงรุ่นลูกครูทำเอง รุ่งสีทอง ไม่เพียงแต่อนุรักษ์สืบทอดลวดลายและวิธีการทำงานของช่างทองโบราณเอาไว้ด้วยความรักและศรัทธาในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษอย่างจริงจังเท่านั้น หากยังเป็นช่างทองที่เปี่ยมล้นด้วยความคิดสร้างสรรค์ สามารถคิดค้นรูปแบบลวดลายเครื่องทองใหม่ๆ เพิ่มเติม ด้วยการต่อยอดประยุกต์จากลวดลายดั้งเดิมรวมถึงการรังสรรค์ขึ้นมาใหม่ ทำให้งานศิลปะเครื่องทองของร้านรุ่งสีทองในปัจจุบันแบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม ได้แก่

๑. ทองโบราณ
๒. ทองคำลวดลายประยุกต์
๓. ทองคำลวดลายสร้างสรรค์ใหม่
๔. ทองคำจีว
๕. ทองคำรูปแบบพิเศษรับสั่งทำ

งานทองคำลวดลายประยุกต์ ที่เป็นการดัดแปลงและประดิษฐ์คิดค้นเพิ่มเติมโดยอาศัยแบบแผนลวดลายดั้งเดิมเป็นหลักแล้วใส่รายละเอียดใหม่ๆ เข้าไปจนกลายเป็นเอกลักษณ์ลวดลายเฉพาะตัวของตระกูลช่างรุ่งสีทอง ได้แก่ ลายกระดุมทอง ลายประคำโปร่ง ลายลูกสนทรงเครื่อง ลายไขปลาทรงเครื่อง ลายลูกช้อนวงทรงเครื่อง เป็นต้น

บน / Top

สร้อยข้อมือลายดอกพิกุล (๔ ด้าน)
A bracelet in Dok Phikun pattern.

ล่าง / Bottom

สร้อยข้อมือลายดอกพิกุลทองปลิง

Distinctive design of Dok Phikun Thongpling pattern.

สร้อยคอประจำแก้วกัลยา มีลักษณะ
เป็นประจำเกลี้ยงแบบโบราณ
สลัประคำโปร่งแบบใหม่
Kaeo Kalaya gold rosary beads.

ส่วนงานทองสร้างสรรค์ใหม่นั้น เป็นการคิดค้นสร้างงานขึ้นพิเศษขึ้นมาโดยเฉพาะ แต่ยังคงลักษณะงานในรูปแบบทองโบราณผสมผสานลวดลายเก่าใหม่เข้าด้วยกัน จนสามารถสร้างความแปลกแตกต่างไปจากลวดลายดั้งเดิม เน้นความเป็นต้นแบบไม่ซ้ำใคร มีคุณค่าทางศิลปะชั้นสูงจนกลายเป็นผลงานที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของ ครูทำนอง รุ่งสีทอง ได้แก่ เข็มขัดลายกาญจนา สร้อยฟ้า สร้อยประจำแก้วกัลยา มะยมเถา และสังวาลกระดุม เป็นต้น

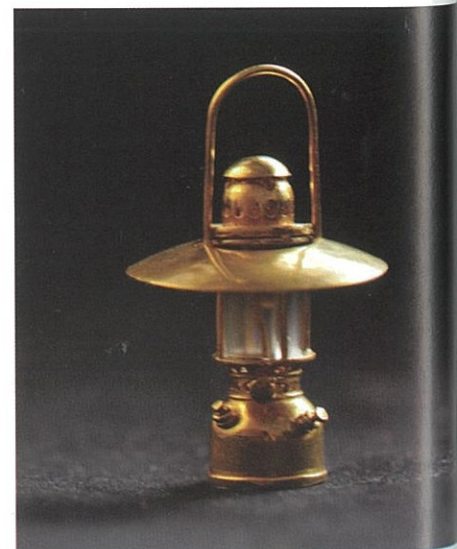
นอกจากนี้ยังมีกลุ่มทองคำจิวประเภทของที่ระลึก ต่างหู และจี้ ที่ได้รับแรงบันดาลใจในการสรรค์สร้างจากข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ออกแบบให้มีสัดส่วนสวยงามสมจริงที่สุดแต่ย่อส่วนลงมาให้เป็นงานทองขนาดจิวขนาดประมาณ ๑-๒ เซนติเมตรเท่านั้น ผลงานเด่นในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดไปทำบุญ ประกอบด้วยขันน้ำ พานรอง เภาปิ่นโตที่ประกอบด้วยทองชิ้นเล็กๆ สามารถถอดประกอบได้เหมือนปิ่นโตจริง ชุดน้ำชา ชุดเขียนหมาก ชุดขันโตก กระเป๋าคะร่ำ ตะเกียงเจ้าพายุ ที่เปิดฝาตะเกียงได้ จักรยาน สกูเตอร์ที่ขยับล้อได้ และอื่นๆ อีกมาก

สำหรับทองคำรูปแบบพิเศษรับสั่งทำตามที่ถูกคำต้องการนั้นเป็นผลงานที่ต่อยอดมาจากทองคำจิว เช่น การจัดทำรถยนต์โรลส์-รอยซ์จำลองขนาดเท่ารถจำลองจริง มีรายละเอียดเหมือนต้นแบบทุกประการ สร้างถวายสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และการจัดทำทองคำรูปมะยมชนิดขนาดเท่าของจริงถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นต้น

ล่าง / Below

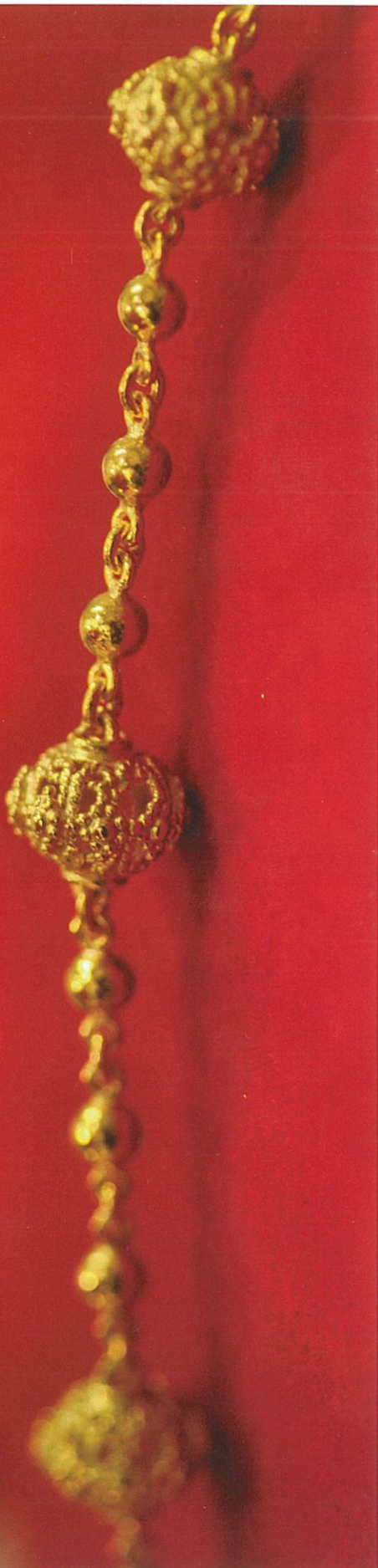
ตะเกียงเจ้าพายุ เครื่องทองจิว
ที่เปิดฝาครอบตะเกียงออกได้

A miniature pressure lantern
with removable screen.

การเป่าไฟเพื่อเชื่อมชิ้นทองให้ติดกัน
Heating with a flame torch to solder gold pieces together.

ผลงานที่สร้างความภาคภูมิใจที่สุดของครุท่านอง คือ การประดิษฐ์ เข็มขัดลายกาญจนา ที่คิดค้นขึ้นได้ในปีกาญจนาภิเษก สร้างสรรค์ จากลายดอกกระดุมทองและสร้อยดักเปีย กลายเป็นเข็มขัดสวยงาม สูงค่าสำหรับสุภาพสตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวระยงลงสู่ห้อง เท่านั้น เข็มขัดลายกาญจนาต้องใช้ทองคำบริสุทธิ์ไม่น้อยกว่า ๒๖ บาท จึงได้รับความนิยมสั่งทำเป็นของขวัญล้ำค่าและของหมั้น จำนวนมาก

งานอีกชิ้นหนึ่งที่ได้รับการยกย่องเรื่องความสวยงามอ่อนช้อยและ ประณีตเป็นเลิศ คือการออกแบบ “สร้อยฟ้า” ที่มีลวดลายผสมผสานกัน ระหว่างสร้อยไขปลาทองเครื่องกับลายพิกุลเพชร โดยสร้อยเส้นนี้ได้ สร้างขึ้นถวายพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาฯ

“สร้อยคอสร้อยฟ้ามีลวดลายวิจิตรบรรจงมาก ผมได้ แรงบันดาลใจมาจากดอกสร้อยฟ้า ส่วนลายอื่นที่ต้องใช้ ฝีมือในการสร้างงานขึ้นเล็กๆ ละเอียดขึ้นมาประกอบกัน และทำได้สวยงาม คือ ลายประจำโปร่ง ประจำแก้ว สร้อยคอสังวาลกระดุมซึ่งผมออกแบบเอง งานพวกนี้ ทำยากมากแต่เราก็อยากสืบสานเพื่อฝากไว้กับแผ่นดิน ของเรา ไม่อยากให้มันสูญหายไป แต่ถึงจะทำมาากขนาด ไท่น ผมก็ถือว่ายังไม่ถึงจุดสูงสุด นึกอยู่ตลอดเวลาว่าเราต้อง พัฒนางานขึ้นไปเรื่อยๆ ไม่อยากย่อท้ออยู่กับที่ ต้องคิดงาน ใหม่ๆ ให้เป็นที่สนใจเพื่อให้งานของเราต่อยอดไปเรื่อยๆ”

ผลงานศิลปะเครื่องทองที่สะท้อนถึงแนวความคิดอุดมคติและความงาม ซึ่งครุท่านอง รุ่งสีทอง ได้ยึดถือสืบทอดมานานกว่า ๖๐ ปี ทำให้ ชื่อเสียงการทำทองของร้านรุ่งสีทองเป็นที่รู้จัก ได้รับความนิยมนอย่าง กว้างขวาง ประกอบกับครุท่านองเป็นช่างทองที่มีอัธยาศัยดี ขยัน ซักขัง ดำรงตนด้วยคุณธรรม อุทิศตนช่วยเหลือสังคมเป็นอย่างดี สามารถสร้างฐานะอันมั่นคงโดยการประกอบอาชีพช่างทองอย่างสุจริต มีการปรับปรุง ประยุกต์และพัฒนางานให้มีคุณภาพอยู่เสมอ ทั้งยัง ยินดีถ่ายทอดวิชาให้แก่เยาวชนที่สนใจอาชีพทำทองอย่างไม่ปิดบัง อ้าพราง

ปี ๒๕๓๙ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติมอบเกียรติบัตร ให้ครุท่านอง รุ่งสีทอง ในฐานะที่เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้อัน เป็นประโยชน์ยิ่งต่อการอนุรักษ์และสืบสานงานช่างฝีมือพื้นบ้าน ตามโครงการภูมิบ้านภูมิเมือง ภูมิปัญญางานช่างฝีมือพื้นบ้าน

สร้อยประจำโปร่งคั่นเม็ดพริกไท

An innovative version of bead necklace.

สร้อยคอ สร้อยฟ้า งานชิ้นเอกที่ออกแบบโดยครุทำนอง
Soi Fa gold necklace created by Khru Thamnong.

เข็มขัดลายกาญจนา งานเครื่องทองที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตระกูลช่างรุ่งสีทอง
A gold belt in "Kanchana" pattern... unique to Rungsithong family.

ถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อสืบสานงานศิลป์

ครูท่านเองเปิดเผยว่าปัญหาในปัจจุบันคือช่างทองกำลังขาดแคลนอย่างมาก เพราะเป็นงานฝีมือที่ต้องใช้ความอดทนสูง ต้องมีใจรัก และมีความซื่อสัตย์ซื่อตรง ลักษณะงานเป็นงานนั่งโต๊ะอยู่กับที่ตลอดเวลา ไม่มีโอกาสที่จะไปเที่ยวเตร่สำหรับ คนวัยหนุ่มวัยสาว ต่างจากการใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่ง่ายกว่าและ ได้รับค่าจ้างรวดเร็วกว่า อาชีพช่างทองจึงถูกเมิน มีผู้สนใจลดน้อยถอยลงเรื่อยๆ

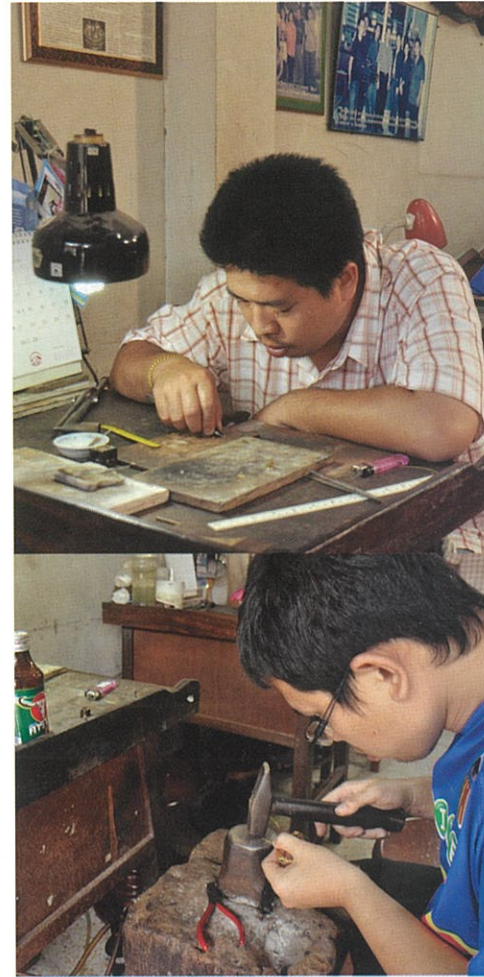
อย่างไรก็ตาม ครูท่านเองยังมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะถ่ายทอดวิชาความรู้ แก่เยาวชนผู้สนใจแม้จะไม่มีพื้นฐานความรู้ในงานช่างมาก่อน เพียงแต่ขอให้ มีใจรักในงานศิลปะ มีความอดทน ขยันหมั่นเพียรสู้งาน โดยในการถ่ายทอด ความรู้นั้น ช่างทุกคนที่มาฝึกวิชากับครูท่านเองจะได้รับความรู้วิชาช่างทองทั้งหมด โดยละเอียดทุกขั้นตอนจนสามารถออกไปประกอบอาชีพช่างทองได้ด้วยตนเอง

“ผมจะให้ช่างแต่ละคนฝึกฝนจนสามารถทำงานได้ตลอดทั้งชิ้นงาน ฉะนั้นเขาจะได้รับวิชาความรู้ทุกอย่างเริ่มตั้งแต่หลอมทอง ชักลวด ประดิษฐ์ ต่อลาย และประกอบขึ้นเป็นชิ้นงานขึ้นมา จะฝึกให้ทุกคน สามารถทำได้ทุกลวดลายแบบเดียวกับผม แต่เด็กส่วนใหญ่นิยมไป ทำงานโรงงานมากกว่า หลายคนมาฝึกแล้วก็ไม่สามารทำต่อไปได้ เพราะเบื่อเร็ว ตรงนี้น่าเป็นห่วงว่างานของเราจะหายไป”

งานช่างทองโบราณอันเป็นศิลปะที่มีคุณค่าและหาได้ยากยิ่งนี้ ฝากความหวัง ไว้กับคนรุ่นใหม่ผู้รักงานศิลปะทองคำที่เหลืออยู่นับคนได้ แต่อย่างน้อยที่สุด เครื่องทองโบราณตระกูลพานทองของชาวชลบุรีนี้ยังมีโอกาสสืบสานต่อไปผ่าน ทายาทรุ่นที่ ๓ ของร้านรุ่งสีทอง คือบุตรชายทั้งสองคนของครูท่านเอง ที่ดำเนิน รอยตามบรรพบุรุษเป็นกำลังหลักของช่างทองประจำร้านรุ่งสีทองอยู่ในขณะนี้

“ผมเติบโตมาจากงานทองโบราณ เราเรียนรู้ส่งผ่านวิชากันมาเป็น ทอดๆ ไม่หวงวิชาหรอกครับ แม้แต่ลวดลายที่ผมออกแบบเองก็ไม่มี การจดสิทธิบัตร ใครอยากเอาไปทำต่อหรือพัฒนาต่อก็ทำได้เต็มที่ เพราะฝีมือช่างนั้นแต่ละคนไม่มีทางเหมือนกันเด็ดขาด ความ ประารถนาของผมมีอย่างเดียวคือรักษาสืบทอดมรดกภูมิปัญญาเหล่านี้ เอาไว้ให้ถึงรุ่นลูกหลาน จะได้เป็นความภาคภูมิใจร่วมกันของ พวกเราชาวไทย”

นั่นคือความตั้งใจอันสง่างามของครูช่างผู้มีจิตใจเปี่ยมล้นที่จะถ่ายทอดความรู้ ด้วยแรงศรัทธาที่มาจากการสร้างสรรคงานศิลปะอย่างแท้จริง

บน / Above
ช่างทองทุกคน สามารถทำทองได้ทุกขั้นตอน เช่นเดียวกับครูท่านเอง
Craftsmen at work.

ซ้าย / Left
ครูท่านเองถ่ายทอดการทำทอง ให้กับทายาทรุ่นที่ ๓
Coaching the third generation.

